

III

SVÖR ÁRMANNS JAKOBSSONAR

1. Svar til fyrri andmælanda

1.1.

ÉG VIL PAKKA fyrri andmælanda hlý orð í minn garð og verksins, og þar að auki skarplegar athugasemdir almennt. Allmargar þeirra lúta að smærri atriðum. Sum eru smekksatriði sem ekki verða rædd hér. Stundum er ég þar sammála andmælanda, stundum ekki. Eitt af því sem ég er sammála honum um er að ræða hefði mátt betur ágæta grein Mariönnu Kalinke um Morkinskinnu. Einhvern veginn tókst aldrei nógu vel að fléttu þá umfjöllun inn í verkið eins og það er nú. Grein Kalinke er fyrsti vísir að formgerðarlegri könnun á Morkinskinnu og að mínu riti nánast eina bitastæða athugunin á þessu efni fram að bókinni sem við ræðum hér, þó að hún sé orðin 19 ára gömul. Eins þótti mér leitt að hafa sést yfir ritkorn Ólafs Halldórssonar um veldissprota.

Önnur leiðinleg handvömm er að á einum stað er ekki vitnað til höfundar kafla í *Íslenskri bókmenntasögu* sem raunar er andmælandi sjálfur. Mér til engrar afsökunar en lesendum til fróðleiks vil ég láta þess getið að ég hef áður vísað í þennan kafla í a.m.k. tveimur prentuðum greinum og þá með þeim hætti sem ég hefði átt að gera í þessu riti einnig. Petta sýnir hversu erfitt getur verið að koma „erroribus“ í lög og biðst ég afsökunar á þessu.

Andmælandi bendir á ágæt rit önnur sem hann saknar úr heimildaskrá minni. Sum þeirra er hins vegar að finna á heimildaskrá meistaraprófsritgerðar minnar, *Í leit að konungi* (1997, til að mynda rit bæði Schmale og Grundmann). Ég vildi helst endurtaka það verk eins lítið og kostur væri og það kann að skýra hvers vegna bók Einars Ólafs Sveinssonar *Um Sturlungaöld* (1940) er ekki heldur á ritaskrá. Fá verk eldri fræðimanna eru rædd ítarlegar í þeirri bók en einmitt *Um Sturlungaöld* (*Í leit að konungi*, 289).

Morkinskinna er sem kunnugt er ekki til í neinni útgáfu sem ætluð er almennum lesendum. Gerir það öllum sem um hana fjalla erfitt fyrir, ekki síst þar sem á grundvallarútgáfu Finns Jónssonar er tvenns konar stafsetning, annars vegar frá 13. öld en hins vegar frá 15. öld. Ég samræmdi texta Morkin-

skinnu til nútímahorfs til að sem flestir lesendur gætu kynnt sér efni hennar vandkvæðalaust. Ég er sammála andmælanda um að slík samræming orkar tvímælis en niðurstaðan var samt þessi og vonandi eru einhverjir lesendur þakkláttir. Ég get ekki neitað því að stundum sá ég eftir þessari ákvörðun þar sem mun flóknara er að færa svo gamlan texta til nútímahorfs en það hefði verið að nota samræmda stafsetningu forna.

Eitt af því sem andmælandi gagnýrir eru endurtekningar. Ég lýsi því á bls. 102–4 í bókinni hvernig formgerð og inntak Morkinskinnu eru samfléttuð auk þess sem einstakar frásagnir má túlka á fjölmarga vegu, eftir því hvert sjónarhornið er. Burtséð frá því hvað mönnum finnst um það að víkja oft að sömu frásögn þá er hér komin skýringin á því: Mér þótti ég tilneyddur að víkja aftur og aftur að sömu frásögn en jafnan frá nýju sjónarhorni. Kannski verða til við það hvimleiðar endurtekningar. Um það treysti ég mér ekki að dæma en ég reyndi að forðast þær eins og ég gat. Stundum voru þær þó nauðsynlegar að minni hyggju.

Andmælandi er einnig ósáttur við sum hugtök sem ég nota, t.d. orðið þenslu fyrir *amplificatio*. Þar er ég ekki sammála honum þó að ég hafi lítið fyrir mér annað en skeikula máltilfinningu. Orðmögnun og stigmögnum finnst mér ljót orð og það seinna er raunar tvírætt þar sem það hefur verið notað um þróun deilna í Íslendingasögunum en ekki það sem ég kalla þenslu. Aukning þótti mér ekki heldur áferðarfallegt orð þó að það finnist í Adónías sögu. Almennt finnst mér þó til fyrirmynnar að leita orða til miðalda, eins og andmælandi og fleiri fræðimenn hafa stundum gert með góðum árangri. Samt sit ég við minn keip og orðið þenslu og finnst ekki einu sinni sérdeilis andkannanlegt þó að til verði samsetta orðið „þenslumaður“.

Aðrar smærri athugasemdir þakka ég fyrir og hef ekki frekari orð um. Þó er rétt að geta þess að ég taldi mig ekki vera að gera andmælanda upp skoðun þó að ég vísaði til greinar hans um Tristrams sögu í aftanmálgrein 3 á bls. 279. Andmælandi hefur áhyggjur af að ófróðir kunni að halda að hann styðji tímasetningu Tristrams sögu til ársins 1226. En ég vísa þó til hans með orðinu „sbr.“ sem ég tel skýra vísbendingu um að tilvitnað rit kunni að vera á öðru málí en vísað til þess fyrir þá sem vilja glöggva sig á andstæðum skoðunum um tiltekin fræðileg efni. Það má þó vera að margir lesendur skilji ekki þann greinarmun. Að aldri Tristrams sögu vík ég nánar síðar.

1.2

Eitt veigamesta gagnrýnisatriði í máli fyrri andmælanda er að hvergi í ritinu sé skilgreint hvað sé konungasaga. Það er alveg rétt hjá honum. Við þetta efni glímdi ég ekki í þessu riti og þykir þó mörgum ritið eflaust nógu langt samt. Þeir sem þekkja til vita þó að ég tek því ekki sem sjálfsögðum hlut að konungasaga sé gott og gilt bókmennntalegt hugtak enda hef ég fjallað um hugtakið á gagnrýninn hátt í fyrri bók minni, *Í leit að konungi* (bls. 12–16 og 41–47). Eins ræði ég málið betur í grein sem er á leið á prent í ensku yfirlitsriti.

Það er í báðum tilvikum stuttaraleg umfjöllun sem gerir fátt annað en að vekja athygli á skilgreiningarvanda. Ég óttast að eins hefði farið um slíkan kafla í þessu riti þar sem hér er á ferðinni stærri vandi en svo að á við hann verði tekist í riti sem fyrst og fremst snýst um eina sögu. Tilraun til að skilgreina bókmenntagreinina hefði kallað á að aðrar konungasögur væru teknar til mun rækilegri greiningar og umræðu en raunin er í þessu ritverki. Minn hugur stóð hins vegar til Morkinskinnu einnar og voru umfjöllunarefnin þó aerin. Samanburður við önnur rit varð að mæta afgangi.

Á hinn bóginn hefur andmælandi á réttu að standa í því að vitaskuld skiptir miklu máli til skilnings á einu riti að skilja til hvaða bókmenntagreinar það telst. Um leið er sú ósk hans að ég hefði notað tækifærið hér afar skiljanleg. Þegar konungasögur eru annars vegar er hins vegar nánast á engu að byggja. Eitt af því sem hefur verið vanrækt er að bera íslensk sagnarit saman við evrópsk sagnarit um konunga. Í fljótu bragði er þar ekki auðvelt að finna skýrar hliðstæður þó að Morkinskinna eigi sameiginlega þætti með ýmsum erlendum sagnaritum, jafnvel verkum sjálfs Heródótusar (sbr. *Stað í nýjum heimi*, bls. 63). Konungasagnahugtakið hefur aldrei fléttast inn í neinar umræður um Morkinskinnu og ekki heldur aðrar konungasögur. Þykkar bækur hafa veriðritaðar um Heimskringlu án þess að hugtakið bæri á góma.

Það sem ég þó myndast við að gera er að ræða aðeins um afstöðu sagna-ritsins til sögunnar og sannleikans á bls. 260–64. Þar eru tekin af öll tvímæli um að Morkinskinna sé sagnfræðirit þar sem kappkostað er að koma lessendum í skilning um að hér sé sagt frá því sem hafi gerst í raun og veru og beitt ýmsum brögðum til. Nánar er Morkinskinnu ekki skipað niður og ég er raunar ekki viss um að það sé hlaupið að því, jafnvel með Gervasius frá Kantarabyrgi að vopni.

Að þessu sinni vil ég þó gera örlitla bragarbót og segja það sem ég hefði kannski átt að segja betur og ítarlegar í bókinni: Ég tel að flokkun íslenskra

miðaldabókmennta sé ekki alls kostar góð. Þau rit sem kallast konungasögur eru sundurborin mjög og það er full ástæða til að efast um að flokkun miðað við söguefnið eitt (norræna konunga frá nálægri fortíð) eigi rétt á sér. Við andmælandi getum verið sammála um að hér er þörf mun rækilegri og dýpri umfjöllunar þó að ég sé ekki jafn viss um það og hann að sú umfjöllun hefði átt vel heima í minni bók.

1.3

Annað grundvallaratriði, þar sem andmælandi er á öðrum brautum en ég, er í afstöðu til textafræði. Þó erum við þar báðir gagnrýnir á margar aðferðir hinnar textafræðilegu hefðar, allt frá Gustav Indrebø til Jonnu Louis-Jensen. Hann telur að ég hafi ekki áttað mig á annars vegar muninum á textasamanburði skyldra og óskyldra texta og hins vegar hinni nákvæmu yfirferð handrita sama texta í því augnamiði að sýna skyldleika handrita. Ég tel mig þó ræða þann mikilvæga greinarmun á bls. 49, og finn engan stað í riti mínu þar sem þessu tvennu er ruglað saman. Ég get hins vegar tekið undir þá athugasemd að Frum-Morkinskinna er ekki gott nafn á stofnriti textahefðar Morkinskinnu þó að mér detti ekki annað betra í hug. Á ég þó þar að minni hyggju þá málsbót að skýra nokkuð rækilega hvað „Frum-Morkinskinna“ sé.

Í riti mínu eyði ég allnokkru rými í að ræða rök textafræðinga fyrir því að til hafi verið tvær gerðir Morkinskinnu, eldri og yngri — og sú eldri ólíf þeim texta sem nú er varðveittur í handritinu GKS 1009 fol og hefur ekki tekið verulegum breytingum í yngri handritum. Niðurstaðan er sú að ég tel rökin fyrir eldri gerð Morkinskinnu veigalítil. Nú má vel vera að Morkinskinna hafi verið „sífbreytilegur texti“ eins og það heitir í nýju textafræðinni, en fyrir því vantar að minni hyggju veigamikil rök.

Á hinn bóginn tek ég gild rök fraeðimanna á borð við Indrebø, Bjarna Aðalbjarnarson, Alfred Jakobsen og Bjarna Einarsson fyrir því að Morkinskinna sé eldri en Fagurskinna og Heimskringla og hafi verið nýtt þar sem heimild. Um það fer ég miklu færri orðum í ritinu, eins og eðlilegt er þar sem ég legg ekkert nýtt til málanna. Ég tel hins vegar að sá sem vill andmæla þessari niðurstöðu sé tilneyddur að fara mjög rækilega í rök þessara manna, eins og ég hef reynt að gera í riti mínu hvað varðar hina eldri og yngri Morkinskinnu.

Par sem ég fellst á rök þessara manna verður niðurstaða míni að

Morkinskinna sé samin nálægt 1220 enda eru fyrir því frekari rök sem ein sér duga þó skammt (sjá *Stað í nýjum heimi*, bls. 24–26).

Andmælandi tekur upp langa tilvitnun úr bók minni, bls. 54, en telur mig ekki taka nógu vel fram að „[e]ngin leið [sé] nú að vita hvernig það forrit hefur verið og engan veginn er víst að handritið Msk. sé réttur afkomandi þess“. Andmælandi fellir hins vegar niður úr beinni tilvitnun sinni þessi orð sem ég tilfæri í staðinn sjálfur: „Hvað er þá til ráða? Ekki gengur að taka enga afstöðu til aldurs textans. Það liggar í hlutarins eðli að það verður aldrei sannað að allt efni í hinni varðveittu gerð textans hafi verið í Morkinskinnu frá upphafi.“ Petta tel ég vera efnislega það sama og andmælandi er að segja. Ég bæti hins vegar þessari setningu við sem ég tel nálgast það að vera kjarni málsins: „Engar skýrar vísbendingar eru hins vegar um að Morkinskinna hafi tekið miklum breytingum.“

Af hverju tel ég þessa setningu vera kjarna málsins? Vegna þess að með henni er ég að kalla á að þeir sem héðan í frá taka undir kenningar um eldri og yngri Morkinskinnu færí önnur og veigameiri rök fyrir því en hingað til hefur verið gert. Þau rök verða vitaskuld að vera góð ef þau eiga að duga til að gera ráð fyrir glataðri sögu, eldri Morkinskinnu.

Andmælandi kallar á samanburð við annars konar sagnarit en konungasögur. Ég er sammála honum um að sá samanburður gæti verið fróðlegur en hann er þó varasamur til aldursgreiningar enda hætt við að sameiginleg ein-kenni sagnanna séu of almenn til þess að af þeim verði dregnar svo sértækar ályktanir. Enn varasamari er hann þó til þess að álykta af honum að til hafi verið „eldri Morkinskinna“ sem nú sé glötuð, einkum og sér í lagi ef menn trúá ekki einu sinni rökum manna eins og Bjarna Aðalbjarnarsonar, Jakobsens og Bjarna Einarssonar fyrir því að Morkinskinna hafi verið heimild Fagur-skinnu og Heimskringlu.

Ég er því fremur tortrygginn á þá hugmynd andmælanda að tímasetja megi núverandi gerð Morkinskinnu, sem handritið GKS 1009 fol er góður fulltrúi fyrir, til 1240. Ef menn taka mark á rökum þeirra fræðimanna sem ég hef áður nefnt sitjum við þá enn uppi með tvær Morkinskinnur, sem ég vil forðast ef ekki eru þeim mun veigameiri rök fyrir hendi.

Ég er raunar sammála andmælanda, eins og margoft kemur fram í bók minni, um að Morkinskinnu hafi verið ætluð Íslendingum. Það merkir þó ekki að minni hyggju að hún hafi einvörðungu verið ætluð þeim. Þvert á móti held ég að sagan hafi verið ætluð bæði norskum og íslenskum áheyrendum og það kunni að skýra langar upptalningar á norskum tignarmönnum í seinni hluta

sögunnar. Líklegt virðist mér að höfundurinn hefði sleppt þeim ef hann hefði aðeins verið að semja sögu fyrir Íslendinga. Annað mál er svo hvort Morkinskenna komst nokkurn tímann út fyrir landsteinana. Um það treysti ég mér ekki að fullyrða. Ég er hins vegar sannfærður um að sagan hafi verið atl-ud fleirum en Íslendingum, eins og ég vík að víða í bókinni.

Ég er einnig efins um að í Morkinskinnu sé sneitt að viðskiptum Snorra Sturlusonar við Hákon gamla og Skúla jarl. Ég er ekkert sérstaklega hrifinn af kenningu Nils Hallan þó að eflaust hefði mátt nefna hana í neðanmálgrein í bókinni. Þó að vissulega séu hér tveir norskir hólmar er það býsna veikur grunnur að nýrri tímasetningu á Morkinskinnu.

Ég er sammála andmælanda um að Morkinskinna tengist hæverskum síðum sem fari að tíðkast um og eftir miðja 13. öld. Áhrifa frá evrópskri hirðmenningu var þó tekið að gæta hér löngu fyrr eins og ég bendi á í nmgr. 14 á bls. 280. Þó að ég geti tekið undir þá athugun andmælanda að ártalið 1226 sé ekki mjög traust þýðingarár Tristrams sögu breytir það engu um mínar niðurstöður um aldur Morkinskinnu þar sem ég tel hana hvort sem er eldri en Tristrams sögu. Eins og ég segi á bls. 270: „Morkinskinna var sett saman ádur en þýðingarherferð Noregskonunga hófst en í henni birtast sömu straumar enda var þeirra farið að gæta hér á landi löngu fyrr.“

Ég held þannig fast við minn eigin keip hvað varðar aldur Morkinskinnu, þó að tilgáta andmælanda sé forvitnileg. Hver veit nema honum eða öðrum farnist betur en mér við að finna veikleika í röksemendum fyrri fræðimanna fyrir því að Morkinskinna sé eldri en Heimskringla og Fagurskinna. Ég létt sannfærast en það er býsna erfitt að komast að óyggjandi niðurstöðum um aldur Morkinskinnu — eins og við andmælandi minn erum sammála um.

2. Svar til seinni andmælanda

2.1

Ég vil þakka síðari andmælanda fyrir hlý orð og skarplegar athugasemdir. Báðir andmælendur mírir eru glöggskyggir á þær spurningar sem ég læt ósvarað í bók minni og neyðist því til að fara nokkrum orðum um nú. Seinni andmælandi saknar ítarlegri umfjöllunar um kvæði Morkinskinnu og þar á ég engan annan kost en að játa sekt mína. Segja má að rannsókn mín sé þversagnakennd að því leyti að ég tel kvæði eins og hvern annan þátt í sögunni —

eins og tilfærð orð frá bls. 86 bera vott um. Samt greini ég þau ekki nákvæmlega í þessu riti.

Á hinn bóginn er mér ljúft að skýra betur orð mín um „beintengingu við fortíðina“. Skilja mætti þau orð svo að ég telji kvæði sögunnar almennt eldri en hana. Ég tek hins vegar hvergi neina afstöðu til aldurs einstakra kvæða eða kvæða yfirleitt. Á hinn bóginn tel ég að í sagnaritinu megi finna þá listrænu blekkingu að kvæðin séu forn enda eru þau iðulega notuð sem eins konar tilvísanir. Um þetta er fjallað á bls. 254–59 í bókinni. Ekki er það nógu rækileg umfjöllun en þó einhvers konar greining á hlutverki kvæða í sögunni. Einnig ræði ég sæmilega rækilega um hlutverk kvæða í Arnórs þætti jarlaskálds (á bls. 95–97) en tilefni hefði verið til slíkrar greiningar á mun fleiri kvæðum í sögunni.

Réttast hefði auðvitað verið að helga kvæðum álíka mikið rými og þáttum þar sem þau eru svo sannarlega mikilvægur byggingarþáttur. Vonandi gefst mér ráðrúm til að bæta fyrir þá vanrækslusynd síðar því að erfitt er að skilja Morkinskinnu án þess að taka kvæðin með í reikninginn. En raunar var margt annað en kvæðin vanrækt í þessari bók enda Morkinskenna flóknari en svo að hana megi skýra til hlítar í fyrstu tilraun til ritskýringar á henni — eins og ég segi á bls. 17 í bók minni.

Andmælandi vekur einnig athygli á að hugtakið „þáttur“ sé ekki skilgreint nákvæmlega í bókinni. Það er að sönnu rétt en það helgast af því að margir fræðimenn hafa fjallað um þætti á seinstu áratugum, mun fleiri en um Morkinskinnu. Sú saga er rakin lauslega á bls. 68–71 og þar vitnað til rita þar sem hugtakið er ítarlega rætt og skilgreint. Sjálfur nota ég myndhvörf til að skýra mál mitt og þó að ég hafi ekki þanið vefnaðarmyndhvörfin út í nýgeringar — sem helgast kannski af fákunnáttu í þeirri list — er ég ekki frá því að vel mætti gera það.

Ég get líka fallist á að hugtök á borð við tvísýnarlist hefði mátt skilgreina nákvæmar. Þetta orð sótti ég til Einars Ólafssveinssonar sem notar það um íróniú. Írónia er svo sannarlega ekki auðvelt hugtak í umfjöllun um bókmenntir. Talsvert auðveldara er að bera kennsl á íróniú í texta en að skýra hana rækilega en ég geri þó tilraun til þess á bls. 105 og styðst þar við fremur almenna skilgreiningu ættaða frá Scholes og Kellogg. Þar mætti sjálfsgagt gera betur.

Eitt flóknasta hugtakið í verkinu er orðið „höfundur“ sem ég nota almennt um „innbyggðan höfund“ þess, „höfundinn í verkinu“ eða „söguhöfund“ þó að stundum sé það notað líka og þá samkvæmt almennri málvenju um „höf-

undinn í holdinu“. Þó að sú notkun hugtaksins sé sjálfsagt almennari tel ég þó „söguhöfundinn“ mikilvægari í allri bókmenntatíulkun, hvort sem um er að ræða miðaldatexta eða nútímatexta. Pað sést kannski á því að ég geri enga tilraun til að geta upp á hvaða höfundur í holdinu kunni að hafa staðið að Morkinskinnu en þykist geta dregið ýmsar ályktanir um „innbyggða höfundinn“ á bls. 283–87.

Svo sannarlega er „höfundurinn í verkinu“ vandmeðfarinn en ill nauðsyn samt því að burtséð frá því hvort greinandinn (eða nýrýnandinn) trúir á einn höfund í holdinu eða heila ritnefnd af höfundum þá gerir hann oftast ráð fyrir einum vilja á bak við merkingu textans, söguhöfundinum. Andmælandi telur að það hefði verið þarf að skyra höfundarhugtakið strax en ekki nálægt lokum þess. Pað kann að vera rétt og ég íhugaði það svo sannarlega en vegna alls þess efa sem öll þessi höfundarhugtök skapa tók ég þá afstöðu að demba honum ekki strax yfir lesendur heldur geyma umræðuna alla til loka.

Andmælandi vekur líka athygli á því að ég tel að sagan hafi líklega verið áfram „munnleg“ eftir að hún var sett á blað. Í kjölfarið varpar hún fram býsna flóknum spurningum um munnlegan flutning sögunnar. Ég treysti mér ekki til að svara þeim nú en þær eru vel þess virði að íhuga betur.

2.2

Seinni andmælandi ræðir einnig túlkanir mínar á einstökum þáttum og beinir þar ekki síst sjónum að forvitnilegum atriðum þar sem ég hef skilið eftir lausa enda. Ég veit ekki nákvæmlega hvernig túlka beri setninguna um kynjalætin sem Hreiðar heimski „sló á sig“. Petta er ein af fjölmögum torskildum setningum í sögunni — en í henni eru raunar einnig nánast óskiljanlegar setningar. Setningin virðist benda ein sér til þess að Hreiðar hafi allan þáttinn gert sér upp „heimskuna“. Mér finnst þó erfitt að trúá því þar sem lýsing Hreiðars er svo trúverðug mynd af einfeldningi að hér hlyti þá að vera á ferð inn slyngasti leikari allra tíma. Enn fremur verður ekki annað séð en að bróðir hans falli fyrir blekkingunni. Samt verður ekki komist framhjá þessu orðasambandi sem ég skil alveg eins og andmælandi.

Enn torveldara er að ráða í misstór auga konungs. Ef hér væri ranglátur konungur á ferð gæfi auga leið að augun misstóru táknuðu þá skort hans á réttlæti. Svo er hins vegar alls ekki. Er þátturinn þá hugsanlega lymskuleg

ádeila á Magnús konung? Hún er þá svo lymskuleg að hún fer alveg framhjá mér.

Tilraun andmælanda til að túlka Arnórs þátt írónískt er líka sannfærandi, sérstaklega í ljósi þess hve afstaða sögunnar til Haralds harðráða er almennt tvíbent. Eins og glöggjt má ráða af *Stað í nýjum heimi* og raunar öðrum verkum mínum einnig er ég sjálfur ekki sérdeilis handgenginn hugmyndum um hulda íróníu í miðaldasögum. Einkum á þetta við þegar íslenskir túlkendur lesa úr sögunum gagnrýni á konungsvaldið. Eins og fram kom í *Í leit að konungi* sé ég hana nánast hvergi og ég er enn við sama heygarðshornið í þessu riti. Á hinn bóginn neita ég því ekki að í þáttunum er margvísleg margræðni sem gefur tilefni til túlkunar af þessu tagi.

Hvað varðar viðhorf til alþýðunnar stend ég við það viðhorf sem fram kemur í tilvitnun á bls. 143, þ.e. að rödd yfirstéttarinnar sé mest áberandi í þessari sögu. Á hinn bóginn vil ég vekja athygli á því sem ég segi á bls. 144, um frásögn af því þegar Sveinn konungur þarf að leita á náðir kerlingar sem bæði úthúðar honum og þvingar til að gera að sínu höfði. Að minni hyggju er það mikilvægt að þessi alþýðukona fær orðið skamma stund. Hún er „til vitnis um að veröld sögunnar er aðeins hálfsonn ... að sagan sem sögð er í Morkinskinnu sé ekki sagan öll.“

Ármanн Jakobsson
Hverfisgötu 49
101 Reykjavík
armannja@hi.is